

Meddelanden från Statens Musikbibliotek

Anna Lena Holm

I mars 1996 flyttade Musikaliska akademiens bibliotek från den byggnad där det tillbringat 118 år, Kungl. Musikaliska akademiens hus vid Nybrokajen i Stockholm. I samband med flytten till Bonnierhuset ändrades inte bara adressen, Torsgatan 21, utan även namnet. Eftersom biblioteket sedan 1981 formellt inte längre hörde till akademien och det nu inte heller finns i dess byggnad, var en namnändring naturlig. Det nya namnet blev (enligt beslut av Statens musiksamlingars styrelse) *Statens musikbibliotek*, på engelska *The Music Library of Sweden*, som väl beskriver dess roll och funktioner.

Nyupptäckt information om J.H. Roman

Britta Bengtsson har fullbordat ett projekt som hennes framlidne make, professor Ingmar Bengtsson, i slutet av 70-talet överlämnade åt henne – *1751 års män*: en social och kulturhistorisk förteckning över de ca 100 personer som medverkade i den kungliga begravnings- och kröningsmusiken detta år. Hennes forskningar i arkiv och bibliotek har inte bara resulterat i en presentation av dessa personer, utan även avslöjat nya källor, så att Britta Bengtsson t ex kan fastslå att J.H. Romans stora körverk *Te Deum* framfördes första gången vid invigningen av Drottningholms slottskyrka den 26 juli 1730.

Skriften avses ges ut i bibliotekets serie Musik i Sverige.

Ungdomsverk av Hilding Rosenberg

Ett okänt privat personarkiv har på en slingrig stig kommit fram i ljuset för att sprida kunskap om den unge Hilding Rosenberg. Kungl. biblioteket vände sig till SMB för att identifiera en inlänad, handskriven "nyckel-roman" om en komponerande yngling och en familj i Bergslagen. Vi lyckades till sist identifiera tonsättaren som Rosenberg, men inte familjen och författaren. När doktoranden i musikvetenskap vid Uppsala universitet, Per Broman, sysselsatt med Rosenberg och 1920-talet, fick vetskap om romanen lyckades han identifiera författaren – Elsa Bomgren. Han lyckades även komma i kontakt med hennes sondotter, Elsa-Britta Grage, som förvarar sin farmors arkiv med klipp, fotografier samt många brev från/till Rosenberg och hans välgörare familjen Bomgren. Korrespondensen omfattar även enstaka brev till/från bl a Wilhelm Stenhammar. ("Nyckel-romanen" finns numera i Elsa Bomgrens arkiv.)

Härtill kommer flera okända kompositioner från perioden omkring 1911–1920, av familjen bevarade trots Rosenbergs uppmaningar att bränna dem. Här finns även en hitintills helt okänd symfoni, då kallad "Trea", komplett bevarad i partitur och stäm-mor. Symfonien beräknas få sitt uruppförande av Malmö symfoniorkester våren 1998. Se Bromans artikel Nyupptäckta ungdomsverk av Hilding Rosenberg, Svenska dagbladet 23/2 1997.

Musikalierna skänktes våren 1997 till biblioteket, där de förvaras i anslutning till det övriga Rosenberg-materialet. Brevet kommer vid ett senare tillfälle att överföras till oss, allt under beteckningen "Elsa Bomgrens arkiv".

Okända flöjtkonserter av Carl Stamitz

1996 inköptes från en svensk privatperson ett tryck från 1779 med tre konserter för flöjt och orkester av Carl Stamitz, utgivna av den holländske musikförläggaren J.J. Hummel, känd för sina goda kontakter med Sverige. Titeln lyder *Trois concerts pour la flute traversiere, avec l'accompagnement de deux violons, taille & basse, & deux cors de chasse ad libitum. Oeuvre XVII.*

Det sensationella med dessa konserter är att de inte är kända. Ingo Gronefeld har i sin mycket omfattande flöjtbibliografi *Die Flötenkonzerte bis 1850* (1992) endast kännedom om en av konserterna och då endast som ett notincipit (KatGro 976-G). Vid förfrågan 1997 var de andra två konserterna fortfarande okända för honom. Tyvärr är endast solöstämman bevarad, de övriga stämmorna saknas.

Cederhamns samling

Cederhamns samling nämns bl a i S. Walin, *Beiträge zur Geschichte der schwedischen Sinfonik* (1941), s. 203 och 258, och i I. Bengtsson, J.H. Roman och hans instrumentalmusik (1955), s. 91–92. I båda är volymer med titeln *XII Overt. E Sinfon. Da Diversi* aktuella. Dessvärre har dessa band hitintills inte gått att återfinna i bibliotekets musikalkataloger, inte heller någon hänvisning till/från Cederhamn.

En blyertshänvisning till en samling med arior på ett kort i RISM-katalogen inledde sökandet efter ytterligare en i biblioteket okatalogiserad samling, *XII Arie Da Diversi*. Den slående fysiska likheten mellan dessa båda samlingar föranledde ytterligare fun-deringar beträffande Cederhamns samling och vart dess musikalien kan ha tagit vägen.

Det finns en tryckt auktionskatalog i Uppsala universitetsbibliotek, *Bibliotheca Cederhamniana, Upsaliae mensib. nov. et dec. anni MDCCLXXI auctionis lege dividendenda*. I denna är datum för auktionen skriftligen ändrat till mars och april 1772. Under rubriken Musicalier finns 42 nummer uppräknade. Av dessa finns flera tonsättarnamn och titlar som överhuvudtaget inte finns bevarade i svenska offentliga bibliotek. Andra titlar är svåra att närmare identifiera (se närmare nedan).

I Kungl. Musikaliska akademiens protokoll från den 15 april 1777, paragraf 5, finns följande beslut: "Anmäletes H^r Oecononernes förslag, at för 300 daler kmt inköpa ett partie noter af dubbelt värde, H^r v. Härads-Höfding Cederhamn tilhörigt. Hvilket bifölls såframt Lotteriets nästa dragning sker, utan K. Academiens förlust". Bland räkenskaper (KMA:s arkiv, G 1:1 s. 101) finns en rekvisition, daterad 5 maj 1777, på 16 riksdaler 32 skilling specie [= 300 daler kopparmynt] från J.G. Psilanderhielm för "Vice härardshövdingen Cederhamn XV. band i Partitur skrefne Musicalier".

De 15 banden finns sedan upptagna och närmare specificerade i bibliotekets inventarieförteckning 1783 (Kungl. Musikaliska akademiens biblioteks arkiv, D 3:1): "Cederhams [sic] Samling / 9. Volumer, med 12: Sinfonier i hwarje band – Partitur Manuscr: / 6: Dito med 12: Arier i hwarje band D^{to} D^{to}"

Volymerna med XII uvertyrer och sinfonior innehåller framför allt verk av G.F. Händel och J.H. Roman. Även J. Agrell är rikt representerad. Verk av F. Zellbell d.y. och H.P. Johnsen ingår också, samt de för tiden aktuella italienska tonsättarna (L. Leo, N. Jommelli, B. Galuppi m fl). För övrigt dominerar de av drottning Lovisa Ulrika högt skattade J.A. Hasse och C.H. Graun, speciellt i volymerna med XII arior.

Som ett kuriosum kan nämnas en samling *RECUEIL / des plusieurs Cantiques Italiens, placés / a Part de tour* [dvs Partitur] som innehåller en del av musiken ur band 1–3 i Cederhamns saml. XII Arie. På titelsidan står: Carl Fredric Mennander. / Åbo den 25 Jan. 1763. Volymen är troligen en avskrift gjord av den knappt 15-åriga Mennander. Utskriften är exakt densamma, t ex i de fall viola-stämman ej är inskriven, när b.c.-stämman är besiffrad, m m. Detta innebär troligen att i varje fall de tre första banden av XII Arie kan dateras till före 1763. Möjligen kan dock båda manuskripten vara avskrifter av en tredje källa.

Även denna volym har tillhört Utile Dulcis notbibliotek, i detta fall troligen en gåva, eftersom Carl Fredric Mennander (1748–1803), som adlades 1769 och tog namnet Fredenheim, var medlem av Utile Dulci (cembalo). Denne Fredenheim hade även ett eget notbibliotek; se Cari Johanssons artikel i *Fontes* 1966.

Dessa volymer som sålunda kunnat identifierats såsom varande ur Cederhamns samling är alla i partitur i manuskript, skrivna av den anonyma piktur som I. Bengtsson och R. Danielson (1955) benämner H/N 23. Varje volym innehåller 12 verk och alla är bundna i bruna band, ca 29 x 23 cm, med titel i guldbokstäver tryckta längs ryggen: *XII Ouvert. E Sinfon. Da Diversi. Op. I (-VIII)* samt *XII Arie / Da Diversi. Op. I (-VI)*.

Fem exakt likadana band med samma piktur och samma typ av ryggtitel är volymerna med *Andeliga Sanger* – i auktionskatalogen under rubriken "Samling af Romans och fleres Andel. Musik, Item Serros [sic] Messa". De är:

Andeliga Sångar Af Graun, vilket är C.H. Grauns passionsatorium *Lasset uns aufsehen* med svensk text, "Kom hit och se", omfattande två band. (Signum: KO/Sv.-R)

Andeliga Sångar Pergolese, ett band där två verk bundits samman, dels *Motetto* "Laudate pueri, laudate Dominum", dels *Psalmus LXVII*. "Deus misereatur nostri", ett verk som felaktigt tillskrivits Pergolesi. (Signum: KO-R)

Andeliga Sångar Af Roman [Innehåll: Se s. 255–256 i HRV] (Signum: Roman-saml. 77b)

Andeliga Sångar Af Sarro, vars band innehåller hans mäsas i F-dur med både latinsk och svensk text. (Signum: KO/Sv.-R)

Samma kriterier som ovan gäller även

Musik vid Kongl. Bilägret 1744. Roman, mera känd som Drottningholmsmusiken. Se BeRI 2, källa ¹, s. 133 (Signum: Roman-saml. 2d)

Samtliga volymer bär sällskapet *Utile Dulcis* stämpel. Troligen var det Johan Gustaf Psilanderhielm (invalid i KMA ett halvår efter dess stiftande december 1771) som köpte musikalier ur Cederhamns samling vid auktionen 1772. Det var till honom pengarna betalades ut från KMA 1777 och han var den som fungerade som notbibliotekarie i *Utile Dulcis* musikaliska "areopag". Förmodligen hamnade de noter som KMA inte köpte hos *Utile Dulci* (vars hela notsamling till sist tillföll biblioteket under 1700-talets sista år).

Utile Dulcis stämpel bär även en volym som förutom bandet är exakt lika de övriga volymerna i XII *Ouvert. e Sinfon.*, varför den av hävd räknats till denna samling som Op. [X]. Pikturen och uppläggningsen av innehållet är identiska med de övriga: 12 sinfonior, alltid ett verk av Händel först i volymen samt sist ett verk för stor orkester.

Vissa poster i auktionskatalogen kan alltså med stor säkerhet hänföras till Cederhamns samling. Uppgifter som t ex "12 Sonater för Violin och Bas af Geminiani. Opera 4:ta. Inbund." kan visserligen förknippas med ett specifikt exemplar i biblioteket, dock utan att det finns bevis för att just detta exemplar tillhört Cederhamn. Det finns ytterligare sådana exempel. Just pikturen och banden har möjliggjort identifieringen. Det som betecknats "Inbunden" syftar sannolikt på volymer som var inbundna vid införskaffandet och är således tryckta verk.

Av vice häradshövding P. Cederhamns samling av musikalier har sålunda 22 volymer med säkerhet kunnat identifieras. Det är genom bandens gemensamma utseende som de tidigare kända nio banden med uvertyrer och sex med arior kunnat utökats med ytterligare sju.

Polyfont och profant – tidigare okänd medeltida musik i svenska arkiv och bibliotek

Ann-Marie Nilsson

Medeltida flerstämmig musik, medeltida profan musik – bägge lyser med sin frånvaro i svenska källor. Efter det att vol. I av *Musiken i Sverige* gått i tryck (1994) har emellertid några intressanta fynd uppmärksammats, varav ett par inte alls varit kända tidigare.

I Riksarkivets samlingar har två handskriftsfragment som innehåller tidig flerstämmig musik påträffats under projektarbetet "Medeltida pergamentsomslag". Projektets medarbetare, univ.lektor Gunilla Björkvall, docent Jan Brunius och bibliotekarie Anna Wolodarski, presenterar dessa minst sagt sensationella fynd med faksimil i en artikel som utkommer i nr. 1996:2 av *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen*, där den intresserade kan ta del av materialet.

Det ena fragmentet, som är relativt väl bevarat och innehåller trestämmiga motetter, är förmodligen från något av decennierna kring år 1300. Det andra är mycket skadat. Trots detta kan utläsas att det innehåller polyfon musik av stilistiskt tidigare slag, nämligen organum.

En källa av annat slag är C 640 i Uppsala universitetsbibliotek, en handskriven co-dex med varierande innehåll.

UUB C 640 innehåller olika filosofiska texter bundna samman i ett *Sammelband*. Texterna har skrivits ner bl.a. i Prag. Möjligen har boken förts hem till Sverige av någon *studiosus* för att smånigom hamna i Vadstena klosterbibliotek. Dateringar till sent 1300-tal förekommer i texterna i bokens första del, men vissa texter måste vara något senare än så.

På fol. 86 *recto* i denna bok finns en profan sång med noter, en skolsång med textbörjan *Rumpetur exercicium*. Den har tidigare omnämnts som "Vagantlied m. Noten" i Hans Walthers förteckning över senmedeltida sånger, *Initia carminum ac versuum*

-
1. Handskriften beskrivs i M. Andersson-Schmitt, H. Hallberg & M. Hedlund: *Mittelalterliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala. Katalog über die C-Sammlung*. Band 6 (1993), sid. 190 f. – En analys av de närmast omgivande texterna ges av Knuutila & Lehtinen (not 15, sid. 328 f.) i samband med diskussionen av några filosofiska texter i C 640 i "Plato in infinitum remisse incipit esse albus. New texts on the late Medieval Discussion on the Concept of Infinity in Sophismata Literature". *Essays in honour of Jaakko Hintikka*. (Dordrecht 1979),

medii aevi posterioris latinorum. Bibliotekarie Håkan Hallberg uppmärksammade noterna till sången under sitt arbete med *Katalog über die C-Sammlung*. Den står mitt i en avdelning som i övrigt innehåller filosofiska texter (medeltida logik; sofismer). Hans Walther har tidsatt den till 1400-talet.

Rumpetur exercicium är en enstämig strofisk visa i den tvådelade form med olika slutfall: *ouvert – clos* (A A1), som är så vanlig i medeltida dansmusik (t.ex. i *estampies*). Till samma melodi sjungs en refrängtext mellan stroforna.

Melodin står i modus I (dorisk autentisk tonalitet), noterad i g-läge. Kvadratnotationen anger inte tidsvärden – skiljelinjerna på notsystemen är ordskiljelinjer – och man kan därför inte säga något bestämt om visans rytmiska karaktär – 6/8-takt eller 2/4-takt? De långa nottecknen i slutet av var och en av fraserna förefaller antyda en längre slutton. Likartade slutnoter förekommer i en del liturgiska handskrifter.

Texten är skriven med en gotisk kursiv skrift typisk för 1400-talet, med talrika förkortningar. Bitvis är handstilen mycket svårtydd, i de sista stroforna närmast oläslig. Visans språk är ett inte speciellt "ädel" latin. Troligen är flera termer medeltida slanguttryck ur den medeltida skoljargongen och därigenom gåtfulla för en nutida latinist. Den text som Håkan Hallberg och jag försökt uttolka är således ställvis fragmentarisk; i synnerhet måste vi reservera oss för den sista strofen. Att det är fråga om en dryckesvisa som skildrar en tämligen tumultartad tillställning – kan det vara en skolavslutningsfest? – är dock ställt utom allt tvivel. Här en kort resumé:

Första strofen samt refrängtexten inbjuder till gästabud, dans och vindrickning. De kvistar, som vinden skingrat, får antagas ha ingått i det för dåtidens skolor så obligatoriska riset, och färlan har man bränt upp. Några [ordnings]regler eller sin stränge magister bryr man sig inte om.

En mindre katastrof (beroende på hur man ser saken) tycks ha ägt rum i följande strof, som är ganska svårtolkad. Läraren "kvävd", skolan nedbrunnen, visans författare behöver följaktligen inte vara där och besväras av någon undervisning i vare sig teologi eller musik.

En stor del av sången är av allt att döma centrerad kring magistern i fråga. Först vill man skrämma honom ordentligt. Så småningom verkar han ha fogat sig i umgängestilen och deltagit i dryckeslaget. Här vimlar texten av vad vi antar är slanguttryck.

I de sista stroforna är stämningen betydligt sämre. Solen går upp och magistern avtågar. Här skildras blekhet, skakande knän, andnöd och slut på klunkandet. Sensmo-

-
2. *Initia carminum ac versuum medii aevi posterioris latinorum*, 2:a uppl. (1969), där som nr 16933. Textincipit anges av Walther vara "Rumpatur", så ej i källan.
  3. Mitt varma tack riktas till Håkan Hallberg för att han gjort mig uppmärksam på visan, för hans hjälp med läsning såväl av källan som av denna rapport, liksom för givande diskussioner.

ralen förefaller handla om svårigheten att samordna "Bacchus, kärlekens upphov" och "litteris", studierna.

Sången meddelas här i faksimil och transkription, i syfte att göra dess existens känd. Vi hoppas också att någon läsare, som är förtrogen med det medeltida skolväsendets hemligheter, kan bidra med behövliga förklaringar.

Sannolikt är visan importerad. Den förefaller dock vara vår äldsta komplett bevarade profana sång och som sådan är den unik. RISM:s centralredaktion har inte heller återfunnit den i sina samlingar och texten har veterligen bara påträffats i Uppsala-handskriften C 640.

Latinsk text

Rumpetur exercicium,
 vocentur ad conuiuium
     conuiue et sorores.
 Prorumpat vox in gaudium
 corizent ob solacium
     maiores et minores.

Ventus excussit virgulas.
 habemus sex lagenulas,
     venite potatores!
 Fulmen combussit ferulas,
 non curemus regulas
     nec magistri rigores.

Suffocato pedagogo
 combusta scola vt rogo
 lacatis(?) desint capita
 adesse scolis non cogo (*scil. cogor*)
 nec musico theologo
 necque mens sit sollicita.
     Ventus etc.

Arengas longas posinus (possumus? posuimus?)
 nec easdem dirumpimus,
     sic liberi bibemus.
 Si magister venit primus

-
4. Uppgift i brev från Stephan Hirsch, RISM Zentralredaktion, Frankfurt am Main av 14 februari 1997.
  5. Skrivaren ger konsekvent "c" för "ch", så i orden chorizo, schola, caractere och Bacchus.

huic algorisimum scribemus
 ut eum perterremus.
 Ventus etc.

Ille scribit nonarium,
 habemus vix ternarium.
 hic jurat, nos juramus.
 E*<i>*usdem equinoctium
 eclypsin et solsticium
 in capite signamus.
 Ventus etc.

Compulsus tandem verbere
 et vulneris caractere
 sic(?) (sit?) crinium ruina.
 In quo et murmur frangitur
 et mox nobiscum dicitur
 da bacum (*scil.* Bacchum), funde vina.
 Ventus etc.

Ve miser, phebus oritur
 claratur jam et dicitur:
 magister foris transit.
 Pallor genis incuttitur
 singultus intercipitur
 vix spiritus remansit.
 Ventus etc.

Sic cedat vsus celeris (*scil.* sceleris?)
 quod uestiat(?nesciat⁶) in asperis
 astare [...atum]
 Bacchus origo veneris
 cedit cum non litteris
 sic s..ue.it (-uenit?) concordatum.
 Ventus etc..
 Sic est finis.

Här ett mycket preliminärt och fritt försök till översättning:
 "Nu slutar snart skolan och inbjudna och systrar ska kallas till gästabud. Låt din röst
 brista ut i glädje och må stora som små trösta sig med dans!
 Vinden har skingrat [risets] kvistar. Vi har sex krus, kom hit ni som vill dricka! Elds-

---

6. Här har ett fyrstavigt ord utelämnats.

lägan har bränt färlorna till aska, och vi tänker inte bry oss om reglerna eller om magisterns stränghet.”

När läraren kvävts och skolan brunnit ner (...ett mycket oklart avsnitt följer här) Jag tvingas inte vara i skolan och varken musik[lärare] eller teolog bekymrar mitt sinne. – *Vinden o.s.v.*

Vi gör långa haranger och slutar inte(?). Så dricker vi i frihet. Om magistern kommer först skriver vi en algorism för att skrämma honom. – *Vinden o.s.v.*

Han skriver ”nonarium” (= ?), vi har snart ”ternarium” (= ?). Han svär och vi svär. Vi tecknar solstånd, månförmörkelse och zenit i huvudet på honom. – *Vinden o.s.v.*

Tvingad av slag och sår ”får han håret i ruiner”. I honom bryts mumlet ner och snart säger han med oss: ge hit vin! Håll upp mer! – *Vinden o.s.v.*

Ack du olycklige, solen går upp det dagas och man säger ”magistern går genom dörren”. Blekhet skakar knäna, klunkandet avbryts, det är knappt man kan andas längre. – *Vinden o.s.v.*

[Texten i sista strofen är ofullständig. Det handlar tydligen om brist på samstämmighet mellan vinguden Bacchus och ”litteris”, studierna:]

Så slutar det sedeslösa(?) [...] inte vet? att? i svärigheter [.....] Bacchus, kärlekens upphov, viker när han inte slutit överenskommelse med lärdomen. – *Vinden o.s.v.* – Slut.”

Rum - pe - tur ex - er - ci - ti - um, vo - cen - tur ad con - vi - vi - um, con -
 Ven - tus ex - cus - sit vir - gu - las. Ha - be - mus sex la - gu - ne - las, ve -

vi - ve et so - ro - res. Pro - rum - pat vox in gau - di - um, cho -
 ni - te po - ta - to - res! Ful - men com - bus - sit fe - ru - las,

ri - zent ob - so - la - ti - um, ma - jo - res et mi - no - res.
 non cu - re - mus re - gu - las nec ma - gist - ri ri - go - res.

Transkription av *Rumpetur exercicium*, med text till första strofen och refrängen, här förlagsvis noterad i 6/8-takt – andra tolkningar är tänkbara! Stavningen av den latinska texten har normaliserats i transkriptionen.

International Musicological Society

16th International Congress

London, Royal College of Music, 14–20 augusti 1997

Eva Öhrström

I mellan 35 och 40 graders värme och enligt tidningen *The Times* under århundradets varmaste vecka "flöt" IMS 16:de internationella konferens fram med ett välorganiserat, engelskt lugn. Konferensen, som annonserades för första gången i *Acta Musicologica* för två år sedan, hade den för många traditionella musikforskare utmanande underrubriken "Music and Sister Disciplines: Past, Present and Future" och trots flera upprörda debattinlägg för ca ett år sedan, som gick ut på att det tvärvetenskapliga perspektivet inte var accepterat inom ämnet, hade över 1.000 musikforskare från 45 länder anmält sig och stämningen på konferensen var god. Konferensen gavs i Royal College of Music men eftersom deras lokaler inte på långa vägar räckte till hade man också hyrt in sig i Imperial College, som ligger i samma kvarter.

Konferensen inleddes torsdagen den 14 augusti 1997 med en öppnings-session i Queen Elizabeth Hall i South Bank Centre nere vid Themsen. Julian Rushton, president för Royal Musical Association började med att hälsa alla välkomna, sedan följde en körkonsert med BBC Singers, som bland annat uruppförde körverket *Il Rosso Martello* av Peter Maxwell Davies. Efter de två keynote-talarnas – Sir Roger Penrose och Bernard Williams – föredrag gav IMS tillsammans med New Grove Dictionary ett välkomstparty.

Fredag morgon började det stora programmet i Imperial College och Royal College of Music och det pågick fram till onsdag lunch. Varje dag var indelad i ett förmiddags- och ett eftermiddagsblock (kl 9–12.30 och 14.30–18) och inom ramen för dessa block kunde man välja olika seminarier. Varje block innehöll ett Round Table, fem Study Sessions, tre till fyra olika Free Papers-block och några Poster Sessions. Det svåra var således att varje morgon och lunch besluta sig för vilket av dessa ca tio alternativ man skulle välja. Round table behandlade musikvetenskapliga fält som *Perception and cognition*, *Literary studies*, *Directions in musicology*, *Historiography*, *Sociology*, *Philosophy* och *Cultural Politics*. De 49 Study Sessions var ihopsatta efter teman som t ex *Music*

in Tuscany, The circulation of music in Europe 1700–1850, Music and/as ethics, Musicology, popular music studies and cultural geography, Research in music performance: new methods and tools, Feminist epistemologies in ethnomusicology, La vie musicale sous Vichy, Fascism and music, Music, healing and culture och så vidare. De 36 Free Papers-seminarierna hade också tematisk uppläggning. Vid varje seminarium presenterade ca fem till åtta forskare sin forskning. Utbudet var alltså enormt, lägg därtill den intensiva värmen som fanns i vissa lokaler – luftkonditionering saknades nästan helt – så blir det samlade intrycket att konferensen var överväldigande på flera olika sätt.

Att skildra hela konferensen i detalj är omöjligt i denna lilla rapport. Eftersom jag själv är musikhistoriker valde jag att gå på de seminarier som handlade om musikhistoria. Mycket av det som pågick missade man, men eftersom flera Round Table-föredrag var tryckta i ett litet häfte och abstracts till samtliga Free Papers fanns tryckta i ett annat litet häfte, var det möjligt att få en rimlig översikt.

Under konferensens första dag valde jag först att gå på Study Session 2, *The circulation of music in Europe 1700–1850*, som leddes av den nederländske musikforskaren Rudolf Rasch. Det visade sig snart att seminariet var en presentation av ett EU-understött projekt och forskningen påminde starkt om en musikvetenskaplig motsvarighet till den bokforskning som pågår hos litteraturvetare. Engelsmannen Dexter Edge forskade om nottryck och dess spridning med utgångspunkt från opera- och orkestermusiker och har bland annat kunnat spåra hur manuskript och partitur spreds via personliga nätverk i Tyskland under slutet av 1700-talet, Rosamund McGuinness (GB) hade ett kritiskt perspektiv på sin forskning om tidningarnas annonser av noter och nottryck under slutet av 1700-talet. Han menade bland annat att tidningarna gav en felaktig bild av vilken musik som verkligen framförts beroende på att andra informationskanaler var viktigare. Tre forskare i gruppen ägnade sig åt musikalkataloger och eftersom forskningsprojektet nyligen hade startat utmynnade seminariet i en diskussion om vilka resultat man uppnått och hur man skulle gå vidare i projektet.

Första förmiddagen var alltså intressant men ganska stillsam och efter en italiensk lunch gick jag nyfiken till Study Session 10, *Musicology and biography*. Till seminariet hade sju forskare som sysslade med biografi inbjudits: engelsmannen och Wesley-forskaren Philip Olleson, Liszt-forskaren Alan Walker från Canada, Jonathan Keats, Yves Gérard som har skrivit biografier både om Händel, Purcell, Stendhal (!) och skönlitteratur, Peter Franklin, Clara Schumann-biografen Nancy Reich och P H Lawrence-specialisten John Worthen. Samtalet mellan dessa sju forskare blev mycket intressant. Alan Walker, som har forskat om Liszt i 25 år och har publicerat de två första volymerna i en tre volymers biografi inledde sin presentation med orden: *"It takes a life to study a life"*. Sedan berättade han mycket underhållande om sitt arbete. Hans ambition var att skriva en gammaldags biografi och skildra individen Liszt, tiden och musiken. En av stöttestenarna när han började skriva var hur han skulle förhålla sig till musiken:

skulle den överhuvudtaget finnas med – det var inte nödvändigt för att få en intressant biografi, menade han. Och om musiken skulle vara med, skulle han skriva life and work-biografi, d v s med ett separat avsnitt om musiken indelat efter genrer eller skriva om musiken parallellt med livsskildringen? Walker beslutade sig för det senare alternativet. Sist menade han att det viktigaste syftet med en biografi var att den var underhållande! Peter Franklin hade nyligen publicerat en liten pocketbok med titeln *The Life of Mahler*, ett beställningsverk från Cambridge University Press. Peter Franklin var Alan Walkers motsats. Boken skulle vara tunn och Franklin berättade att han jobbat med att skriva snabbt och narrativt och inrikta sig på att ”knäcka” myten om tonsättaren. Musikbiografin var en litterär genre, menade Franklin och efter hans inlägg hölls en lång diskussion dels om olika typer av biografier, dels om musikforskarnas svårigheter att skriva bra biografier, eftersom vi inte är författare i ordets litterära bemärkelse.

Efter paus kom Nancy Reich, nu pensionerad musikforskare från New York vars liv i ett slag förändrades för 10 år sedan då hennes biografi om Clara Schumann publicerades. Från att ha varit en i tysthet trägen arbetare i den musikvetenskapliga örtagården blev hon på några år berömd och hon tillhör numera den musikvetenskapliga eliten. Biografin är visserligen den bästa av alla de biografier som finns om Clara Schumann, men Nancy Reichs historia säger ändå någonting om viktigt det är att välja ”rätt” ämne. Biografi-seminariet var ett av de bästa seminarierna jag besökte. Som en konsekvens av ämnet överskred man i diskussionerna också gränsen för det musikvetenskapliga och närmade sig de stora livsfrågorna. Hettan i rummet var på gränsen till det uthärdliga och svetten rann i strida strömmar av de ca 50 personerna i rummet, men trots detta pratades vitt, brett och livligt om livet, texten, spekulationen och döden! Efter en dags konferens var jag mycket nöjd!

Under konferensens andra dag deltog jag själv i seminariet Free Papers 11 som hade rubriken *Music and society in the 19th century* med ett föredrag om olika former för musicerandet i de svenska salongerna kring 1800 och dess kontakter med främst tyskt och franskt salongsliv. Efter mitt föredrag, som blev uppskattat och följdes av en livlig diskussion, fortsatte seminariet med att fem forskare från olika länder presenterade sina forskningar. En amerikansk forskare hade studerat Byrons betydels för Berlioz' symfoni *Harold i Italien*, en spanjor talade om receptionen av wienklassisk musik i Madrid under 1800-talet och en canadensisk forskare pratade mycket entusiastiskt om Liszt och hans utstrålning som virtuos. Hela seminariet var mycket lyckat och diskussionerna efter varje föredrag från de ca 60–70 personer som deltog var givande. Samtidigt pågick i ett annat rum Round Table 3 som hade rubriken *Directions in musicology*, där man diskuterade ”new musicology” och ”old musicology” och den snabba utvecklingen som framför allt pågått i ämnet i USA de sista åren. Det var ett

av de seminarier jag var mest intresserad av men som jag tyvärr inte kunde lyssna på på grund av det parallella konferensprogrammet.

Under eftermiddagen fanns flera intressanta seminarier. Jag började med att gå in på Round Table 4, som hade rubriken *Historiography*, men det var ganska matt och jag gick istället till Study Session 16, där musiksociologen William Weber var ordförande i ett seminarium om repertoar och kanon och där man diskuterade frågan hur en musikalisk kanon formats under perioden 1700 till 1870. Två av talarna var tunga namn inom musikvetenskapen, förutom William Weber också tysken Chr-H Mahling. Som opponent hade man valt en ung kvinnlig filosof från USA som hette Lydia Goehr. Hon var väl inläst på fransk filosofi och exellerade i citat från Derrida, Foucault m fl och hävdade med amerikansk mångordighet att musikforskarnas definition av musikalisk kanon präglades av filosofiska motsättningar. Tyvärr hade hennes diskussionsinlägg mer karaktären av monolog, det var mycket svårt för den äldre generationen att bryta den amerikanska svadan och de fick inte tillfälle att utveckla sina resonemang. Seminariet var ett bra exempel på att det inte alltid blir spännande när en representant från "new philosophy" möter företrädare från den gamla "old musicology".

Under söndagen reste hälften av konferensdeltagarna till Oxford och andra hälften till Cambridge. Programmen var helt olika. I Cambridge gavs bland annat en Study Session 21 som handlade om Chopin-interpretation med bland annat forskarna Jim Samson och Carl Scharter, medan man i Oxford ägnade sig åt aquitansk polyfoni och conductus. I Cambridge bjöds vi som avslutning på dagen på ett litet party av Cambridge University Press i Emmanuel College's gamla och mycket vackra lokaler. Efter tre intensiva konferensdagar var man ganska matt, inte minst beroende på den extrema hetten.

Under de tre sista dagarna fortsatte en mängd seminarier med helt olika innehåll och nästan alla lika intressanta att flöda över seminariedeltagarna. Vid ett Round Table 6 med rubriken *Philosophy* menade Eero Tarasti från Helsingfors att existentiell semiotik var en ny musikfilosofisk riktning, Peter Kivy höll ett föredrag om "absolut musik" och "new musicology" medan Lewis Rowell från Indiana University i USA höll ett mycket inspirerande föredrag om framtiden, om den nya musiken och om filosofins eventuella betydelse för att kunna skilja på trend och tradition. Under Free Papers och Study Sessions presenterades en mängd ny historisk forskning, allt från påvliga kapellets musikhistoria, olika typer av instrumentalmusik och dess sociala rötter under 1700-talet till ett brett scenario av olika typer av studier av 1800-talets opera presenterades. Transnationella kontakter i ett historiskt perspektiv behandlades, brassmusikens historia, medeltidsdans. IMS Cantus Planus Grupp och IMS Study Group on Musical Data and Computer Applications presenterade sina forskningsprogram. Renässansstudier, den nya Mozart-forskningen, 1900-talets musik är exempel på någ-

ra av de teman som gavs på seminarierna. Att Schubert-forskningen fått ett uppsving framgick av ett av de sista seminarierna där forskning kring både Schubert-porträtt, Schuberts tidiga Liederspiel, dess tillkomst och framförande i salongernas och hans aktiviteter i *Unsinnsgesellschaft* presenterades. Schubert-seminariet kastade ett för mig nytt ljus både över aktiviteterna i Wien-salongerna och över Schuberts liv som ung.

En vetenskaplig energichock, massor av kontakter och ännu fler tips om ny intressant litteratur, det är vad man får med sig hem i bagaget efter en konferens som denna. Förutom alla intressanta föredrag och diskussioner visade de största musikförlagen sin senast utgivna litteratur och – eftersom rabatterna var höga, gavs ett utmärkt tillfälle att förnya sitt institutionsbibliotek.

Utan att närmare ha gått igenom deltagarlistan är intrycket att amerikanerna dominerade starkt på konferensen. De var inte bara rent numerärt i majoritet. Eftersom de har en vana att diskutera som inte kan jämföras med européernas, dominerade de också i nästan samtliga diskussioner. De gav varandra också stark support och berömde varandras forskning! Något att tänka på för oss svenskar, kanske? Anmärkningsvärt få tyska forskare deltog, möjligen beroende på debatten i *Acta* före konferensen då det framgick att tyskarna inte ville bredda ämnesområdet till mer tvärvetenskapliga studier. Det var också intressant att höra konferensdeltagarnas inställning till språken. Av programmet framgick att konferensspråken var engelska, tyska och franska. Det innebär att även de tyskar och fransmän som talade perfekt engelska höll sina föredrag på sitt modersmål. En tysk som till exempel Hermann Danuser från Berlin, vars engelska var föredömlig höll sitt föredrag på tyska och schweizaren Jean-Jaques Eigeldinger, vars engelska var perfekt ställde sig efter en inledande dialog på engelska och höll sitt föredrag på franska. Eftersom engelska språket var så dominerande på konferensen kommenterades både Danusers tyska och Eideldingers med fleras franska av några konferensdeltagare.

Märkligt var att konferensen pågick nästan helt utan musik. Bara en konsert hölls inom ramen för konferensen och det var en konsert med kvinnliga tonsättare, uppenbarligen arrangerad av en engelsk entusiast. I övrigt hänvisades till The BBC Proms som gavs i Albert Hall som låg i nästa kvarter. Det var lätt att få biljetter, programmen var konventionella men av god klass, stämningen var hög och värmen här som överallt i London – tropisk!